



24.

Wartość rodziny, mój związek z rodziną

I. PROSPEKT WARTOŚCI



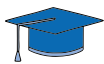
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny



1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność funkcjonowania w środowisku rodzinnym



1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie prawidłowych relacji rodzinnych



1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Etos rodziny polskiej.
- Jakie są zadania rodziny?
- Kształtowanie cywilizacji miłości w rodzinie.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE



Normy

- Osoba otrzymuje siebie i swoje człowieczeństwo od Boga.
- Osoba rozpoznaje swoją tożsamość w bezinteresownym darze z siebie¹.
- „Małżeństwo i rodzina stanowią jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości”².

Zasady

- W rodzinie uczę się doskonalić swoje człowieczeństwo³.
- Kształtuję w sobie postawę służby i ofiarności⁴.
- Przyczyniam się do nieustannego rozwoju miłości w mojej rodzinie⁵.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW



Normy

- Rodzina jest wspólnotą życia i miłości⁶.

¹ „Jak słusznie potwierdzili Ojcowie Synodu, kryterium moralne autentyczności więzów małżeńskich i rodzinnych polega na rozwijaniu godności i powołania poszczególnych osób, które odnajdują swoją pełnię w bezinteresownym darze z siebie samych”. FC 22.

² „Kościół, świadomy tego, że małżeństwo i rodzina stanowią jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości, pragnie nieść swoją naukę i zaofiarować pomoc tym, którzy znając wartości małżeństwa i rodziny, starają się pozostać im wierni; tym, którzy w niepewności i niepokoju poszukują prawdy; i tym, którzy niesłusznie napotykają na przeszkody w realizowaniu własnej wizji rodziny”. FC 1.

³ „Wszyscy członkowie rodziny, każdy wedle własnego daru, mają łaskę i odpowiedzialny obowiązek budowania dzień po dniu komunii osób, tworząc z rodziny «szkołę bogatszego człowieczeństwa». Dokonuje się to poprzez łaskę i miłość wobec dzieci, wobec chorych i starszych; poprzez wzajemną codzienną służbę wszystkim; poprzez dzielenie się dobrami, radościami i cierpieniami”. FC 21.

⁴ „Komunia rodzinna może być zachowana i doskonalona jedynie w wielkim duchu ofiary. Wymaga bowiem szlachetnej gotowości każdego i wszystkich do zrozumienia, tolerancji, przebaczenia i pojednania”. Tamże.

⁵ „Rodzina, założona i ożywiona przez miłość, jest wspólnotą osób: mężczyzny i kobiety jako małżonków, rodziców, dzieci i krewnych. Pierwszym jej zadaniem jest wierne przeżywanie rzeczywistości komunii w ciągłym działaniu na rzecz rozwijania prawdziwej wspólnoty osób. Wewnętrzną zasadą, trwałą mocą i celem ostatecznym tego zadania jest miłość: tak jak bez miłości rodzina nie jest wspólnotą osób, tak samo bez miłości nie może ona żyć, wzrastać i doskonalić się jako wspólnota osób”. FC 18.

⁶ „A ponieważ wedle zamysłu Bożego rodzina została utworzona jako głęboka wspólnota życia i miłości, przeto na mocy swego posłannictwa ma ona stawać się coraz bardziej tym, czym jest, czyli wspólnotą życia i miłości w dążeniu, które – podobnie jak każda rzeczywistość stworzona i odkupiona – znajdzie swoje ostateczne spełnienie w Królestwie Bożym”. FC 17.

- W rodzinie istnieje „wymiana wychowawcza między rodzicami i dziećmi”⁷.
- Dzieci są darem dla rodziców⁸.

Zasady

- Jestem odpowiedzialny za przekazywanie miłości w mojej rodzinie⁹.
- Nieustanne „dawanie i przyjmowanie”¹⁰ buduje i ożywia relacje w rodzinie.
- Troszczę się o prawidłowy rozwój moich dzieci¹¹.



1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Miłość jest podstawowym powołaniem człowieka¹².

⁷ „Podstawowym czynnikiem w budowaniu takiej komunii jest wymiana wychowawcza między rodzicami i dziećmi, w której każdy daje i otrzymuje. Dzieci, poprzez miłość, szacunek, posłuszeństwo dla rodziców wnoszą swój szczególny i niezastąpiony wkład w budowanie rodziny autentycznie ludzkiej i chrześcijańskiej. Zadanie to będzie ułatwione, jeśli rodzice będą wykonywać swoją niezbywalną władzę jako prawdziwą i właściwą «służbę», czyli posługę podporządkowaną dobru ludzkiemu i chrześcijańskiemu dzieci, a w szczególności umożliwieniu im osiągnięcia prawdziwie odpowiedzialnej wolności, oraz jeśli rodzice zachowają żywą świadomość «daru», który stale otrzymują w dzieciach”. FC 21.

⁸ „Przyjęcie, miłość, szacunek, wieloraka i jednolita służba – materialna, uczuciowa, wychowawcza, duchowa – każdemu dziecku, które przychodzi na ten świat, winny stanowić zawsze charakterystyczną i nieodzowną cechę chrześcijan, a zwłaszcza rodzin chrześcijańskich tak, aby dzieci mając możliwość wzrastania «w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi» wносиły swój cenny wkład w budowanie wspólnoty rodzinnej i w samo uświęcenie rodziców”. FC 26.

⁹ „Rodzina [...] otrzymuje misję strzeżenia, objawiania i przekazywania miłości, będącej żywym odbiciem i rzeczywistym udzielaniem się miłości Bożej ludzkości oraz miłości Chrystusa Pana Kościołowi, Jego oblubienicy”. FC 17.

¹⁰ „Dar z siebie, który ożywia wzajemną miłość małżonków, staje się wzorem i zasadą składania daru z siebie, co powinno dokonywać się we wzajemnych stosunkach braci i sióstr oraz różnych, współżyjących w rodzinie pokoleń”. FC 37.

¹¹ „Troska o dziecko, jeszcze przed jego narodzeniem, od pierwszej chwili poczęcia, a potem w latach dziecięcych, młodzieńczych, jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka”. FC 26.

¹² „Bóg jest miłością i w samym sobie przeżywa tajemnicę osobowej komunii miłości. Stwarzając człowieka na swój obraz i nieustannie podtrzymując go w istnieniu, Bóg wpisuje w człowieczeństwo mężczyzny i kobiety powołanie, a więc zdolność i odpowiedzialność za miłość i wspólnotę. Miłość jest zatem podstawowym i wrodzonym powołaniem każdej istoty ludzkiej”. FC 11.

- W rodzinie dokonuje się socjalizacja osoby – rodzina uczy budowania relacji na różnych płaszczyznach¹³.
- „Przyszłość ludzkości idzie poprzez rodzinę”¹⁴.

Zasady

- Pomagam młodym osobom w przygotowaniu się do małżeństwa i życia rodzinnego¹⁵.
- Współpracuję z rodzicami w przygotowaniu ucznia do funkcjonowania w społecznościach.
- Zachęcam do udzielania pomocy osobom pozbawionym rodziny¹⁶.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Zapraszamy na lekcję wychowawczą małżeństwo, które założyło rodzinę. Małżonkowie przedstawiają świadectwa dotyczące życia rodzinnego. Ukazują zasady życia małżeńskiego, wyjaśniają, jakie cechy należy już teraz kształcić w sobie, by być zdolnym w przyszłości założyć rodzinę. Spotkanie to będzie omawiane wspólnie z uczniami na następnej lekcji wychowawczej.



¹³ „W małżeństwie i rodzinie wytwarza się cały zespół międzysobowych odniesień: oblubieńczość, ojcostwo – macierzyństwo, synostwo, braterstwo, poprzez które każda osoba wchodzi do «rodziny ludzkiej» i do «rodziny Bożej», którą jest Kościół”. FC 15.

¹⁴ FC 86.

¹⁵ „Ta odnowiona katecheza przygotowujących się do małżeństwa chrześcijańskiego jest ze wszystkich miar konieczna do tego, aby sakrament był sprawowany i przeżywany w należyłym usposobieniu moralnym i duchowym. Religijna formacja młodych powinna być uzupełniona, w odpowiednim momencie i na miarę konkretnych potrzeb, przygotowaniem do życia we dwoje. Przygotowanie to, ukazując małżeństwo jako relację międzysobową mężczyzny i kobiety, relację, która winna być stale rozwijana, pobudzi do pogłębiania problemów płciowości małżeńskiej i odpowiedzialnego rodzicielstwa i związanej z tym podstawowej wiedzy medyczno-biologicznej. Skłoni również do bliższego zapoznania się z właściwymi metodami wychowywania dzieci, ułatwiając także nabycie podstawowych elementów potrzebnych w uporządkowanym prowadzeniu rodziny (stała praca, odpowiednie środki finansowe, mądre zarządzanie, pojęcie ekonomii domowej itd.)”. FC 66.

¹⁶ „Bardzo wiele osób na świecie, niestety, nie może w żaden sposób odwołać się do tego, co określa się w ścisłym sensie pojęciem rodziny. Ogromna część ludzkości żyje w warunkach wielkiego ubóstwa, gdzie promiskuitizm, brak mieszkań, nieregularność i niestałość stosunków, krańcowy brak kultury, praktycznie nie pozwalają mówić o prawdziwej rodzinie. Są też inne osoby, które z różnych motywów pozostały samotne na świecie”. FC 85.



1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek rozeznaje w rodzinie swoje powołanie życiowe¹⁷. W rodzinie uczy się miłości, braterskich relacji z innymi i ofiarności względem drugiej osoby. We wspólnocie osób, jaką jest rodzina, rozwija swoje człowieczeństwo, jak również przyczynia się do rozwoju innych członków swojej rodziny. W rodzinie poznaje i przeżywa cywilizację miłości. W niej uczy się początkowo życia jako element komórki społecznej.



1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje zagrożenie, że młody człowiek nie będzie brał udziału w życiu rodzinnym. Relacje rodzinne będą go interesowały o tyle, o ile będzie czerpał z nich korzyść. W jego postawie wobec rodziny może zacząć dominować egoizm i brak szacunku wobec rodziców i rodzeństwa. Również brak porozumienia z rodzicami może doprowadzić go do alienacji i zerwania więzi rodzinnych.

¹⁷ „Rodzina bowiem, jako wspólnota wychowawcza, powinna pomóc człowiekowi w rozpoznawaniu własnego powołania i podjęciu koniecznych wysiłków na rzecz większej sprawiedliwości, przygotowując go od samego początku do relacji międzysobowych, opartych na sprawiedliwości i miłości”. FC 2.

II. PEDAGOG



2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Rodzina jest bardzo ważna w naszym życiu. To właśnie w rodzinie uczymy się doskonalić swoje człowieczeństwo. Bardzo ważna jest także umiejętność funkcjonowania w środowisku rodziny. Wpływa to na nasz rozwój społeczny. Jan Paweł II często łączył rodzinę z pojęciem cywilizacji miłości. Rodzina, jak wielokrotnie zapewniał nas papież, jest pierwszą drogą Kościoła podobnie jak wspomniana już cywilizacja miłości. Te dwa pojęcia są nierozzerwalne. I o tym właśnie powinniśmy pamiętać w kontaktach z naszą rodziną.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM



Szyfowe prace to pierwsza powieść Stefana Żeromskiego, napisana pod pseudonimem Maurycy Zych. Została wydana po raz pierwszy w 1897 r. Książka opowiada o dorastaniu polskiego szlachcica, Marcina Borowicza, w szkole w czasach zaborów. Żeromski bardzo dobrze oddał ducha tamtych czasów. Na podstawie własnych doświadczeń ukazał obraz ówczesnej szkoły i walkę polskiej młodzieży z rasyfikacją. W powieści Żeromskiego otrzymujemy także wiele odpowiedzi na pytania związane z dorastaniem.



S. Żeromski. *Szyfowe prace*, wyd. Greg, Kraków 2018, s. 122-123.

Uczucia te szczególnie spotęgniały w sercu młodego gimnazysty, gdy po czteroletniej nieobecności, już jako kandydat do klasy piątej, zjawił się w Pajęczynie. Przez cały czas pobytu w szkole ani razu nie odwiedził rodziców, gdyż wakacje spędzał już z opiekunem, już na kondycji letniej, co mu przynosiło piętnaście rubli srebrem zarobku. Znalazłszy się na łonie rodziny, po raz drugi musiał zobaczyć niejako samego siebie, rozważyć swe życie i zaszło w nim odmiany. Każde miejsce mówiło mu o tym, co było, wszyscy ludzie, kogo tylko spotkał, nie interesowali się wcale zmianami, jakie w nim zaszły, lecz stwierdzali ciągle jeden fakt, że uczeń, który wobec nich stoi, jest to przecie ten sam Jędrzek Radków, pastuch prosiąt z okólnika. Nikogo nie wzruszały jego prace, trudy i męki, które go z oberwańca wiejskiego przekształciły na ucznia, lecz jedynie ta okoliczność, że to oni, ci znajomi, tegoż ucznia pamiętają jako świniarza. Było to tak powszechne, że Jędrzek sam nie mógł odnaleźć siebie współczesnego. Cztery lata, wszystko, co stanowiło jego byt rzeczywisty – gdzieś jakby znikło.

W przytoczonym cytacie możemy dostrzec, jak bardzo ważne są więzi rodzinne. Jak dłuższa rozłąka zacieśnia te więzi. Możemy się także zorientować, że oddzielenie od rodziców jest bardzo trudne, zwłaszcza dla dziecka. Podkreśla to tylko potęgę miłości, potęgę rodziny.



III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Kochać rodzinę, to znaczy umieć cenić jej wartość i możliwości, i zawsze je popierać. Kochać rodzinę, to znaczy poznać niebezpieczeństwa i zło, które jej zagraża, aby móc je pokonać. Kochać rodzinę, to znaczy przyczyniać się do tworzenia środowiska sprzyjającego jej rozwojowi. Zaś szczególną formą miłości wobec dzisiejszej rodziny chrześcijańskiej, kuszanej często zniechęceniem, dręczonej rosnącymi trudnościami, jest przywrócenie jej zaufania do siebie samej, do własnego bogactwa natury i łaski, do posłannictwa powierzonego jej przez Boga.



FC 86.

Rodzina przechodzi głęboki kryzys kulturowy, podobnie jak wszystkie wspólnoty oraz więzi społeczne. W przypadku rodziny kruchość więzi staje się szczególnie poważna, ponieważ chodzi o podstawową komórkę społeczeństwa, o miejsce, gdzie człowiek uczy się współżycia w różnorodności i przynależności do innych oraz gdzie rodzice przekazują dzieciom wiarę. Istnieje tendencja, by widzieć małżeństwo jako czystą formę uczuciowej gratyfikacji, którą można ustanowić w jakikolwiek sposób oraz zmienić zależnie od wrażliwości każdego. Jednakże nieodzowny wkład małżeństwa w życie społeczne przekracza poziom uczuciowości i potrzeb danej pary. Jak nauczają francuscy biskupi, nie rodzi się ono „z miłosego uczucia, z definicji ulotnego, lecz z głębi zobowiązania przyjętego przez małżonków, którzy godzą się, by wejść w pełną komunię życia”.

EG 66.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Gdybym mówił językami ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się jak miedź brzęcząca albo cymbał brzęmiący. Gdybym miał też dar prorokowania i znał wszystkie tajemnice, i posiadał wszelką wiedzę, i wszelką możliwą wiarę, tak iżbym góry przenosił, a miłości bym nie miał, byłbym niczym. I gdybym rozdał na jałmużnę całą majątność moją, a ciało wystawił na spalenie, lecz miłości bym nie miał, nic bym nie zyskał.



1 Kor 13,1-8a.



KKK 1648;
por. 1644; 1654.

Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest. Miłość nie zazdrości, nie szuka pokłasku, nie unosi się pychą; nie dopuszcza się bezwstydu, nie szuka swego, nie unosi się gniewem, nie pamięta złego; nie cieszy się z niesprawiedliwości lecz współweseli się z prawdą. Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma. Miłość nigdy nie ustaje.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Związywanie się na całe życie z drugim człowiekiem może wydawać się trudne, a nawet niemożliwe. Tym ważniejsze jest głoszenie Dobrej Nowiny, że Bóg nas kocha miłością trwałą i nieodwołalną, że małżonkowie mają udział w tej miłości, że Bóg ich prowadzi i podtrzymuje oraz że przez swoją wierność mogą oni być świadkami wiernej miłości Boga.



IV. LITERATURA

- Czynniki dezintegracji współczesnej rodziny polskiej. Studium socjologiczne*, red. W. Majkowski, Wydawnictwo Księży Sercanów, Kraków 1997.
- Franciszek, *Adh. Evangelii gaudium*, [online:] http://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html [dostęp: 15.02.2021].
- Franciszek, *Przy rodzinnym stole. Audiencja generalna*, Watykan, 11.11.2015, [online:] http://www.vatican.va/content/francesco/pl/audiences/2015/documents/papa-francesco_20151111_udienza-generale.html [dostęp: 15.02.2021].
- Jan Paweł II, *Adh. Familiaris consortio*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 69-132.
- Jan Paweł II, *List z okazji 700-lecia Sanktuarium Świętego Domu w Loreto*, Watykan, 15.08.1993, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 349-354.
- Janke A., *Pedagogika rodziny na progu XXI wieku*, Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”, Toruń 2004.

- Kawula S., Bragiel J., Janke A., *Pedagogika rodziny*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000.
- Kawula S., *Kształty rodziny współczesnej. Szkice familiologiczne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Opieka i wychowanie w rodzinie*, red. C. Kępski, wyd. UMCS, Lublin 2003.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Pokolenie wygranych? Dzieci i młodzież w procesie transformacji społeczno-gospodarczej i politycznej Polski*, red. J. Sztumski, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2001.
- Polska młodzież – zaburzenia, zagrożenia w aktualnej rzeczywistości społecznej*, red. T. Sołtysik, M. Karwowska, wyd. Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2001.
- Rodzina fundamentem społeczeństwa, narodu i państwa*, red. S. Kowolik, wyd. Fundacja Krzewienia Katolickiej Nauki Społecznej, Tarnowskie Góry 2004.
- Żeromski S., *Szyfrowe prace*, wyd. Greg, Kraków 2018.

